

**Smernica k prevencii a riešaniu šikanovania na
Základnej škole s Materskou školou J. Vojšaššáka
Zakamenné**

Vnútorá smernica

	Vypracovali	Kontrolovali	Schválil
Meno a priezvisko	Mgr. Veronika Florková, PaedDr. Andrea Durčáková	Mgr. Ivana Florková, Mgr. Ivana Čičová	Mgr. Pavol Demko
Funkcia	Psychológ, výchovný poradca	Zástupkyňa školy I. stupeň, zástupkyňa školy II. stupeň	Riaditeľ školy
Organizačná jednotka	Školský psychológ, výchovný poradca	Zástupkyňa školy I. stupeň, zástupkyňa školy II. stupeň	Riaditeľ školy
Dátum			
Podpis			

Čl. 1 Úvodné ustanovenia

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa §144 ods.1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona . 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení neskorších predpisov a na práva žiaka podľa §144 ods. 1 písm i) a k) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade so Smernicou MŠVVaŠ č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

Čl. 2 Charakteristika šikanovania

1. **Šikanovaním** rozumieme správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie, zastrasovanie alebo úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakom, skupine žiakov, zamestnancovi školy, skupine zamestnancov školy, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť.
2. **Podstatou šikanovania** sú najmä úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému, agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov, prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
3. Šikanovanie sa môže prejavíť:
 - a) **v priamej podobe:** sú to fyzické útoky, urážlivé prezývky, nadávky, urážlivé vyjadrovanie, posmech, zosmiešnenie, príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzenie vecí, vyhrážanie, zastrasovanie, vydieranie, zneužitie osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním alebo
 - b) **v nepriamej podobe:** prehliadanie, ignorovanie, zámerné vyčleňovanie z kolektívu alebo nedobrovoľné vystavovanie agresívnym situáciám, alebo nerešpektovanie učiteľa či iného zamestnanca školy, ignorovanie pokynov učiteľa, opakovaná nevhodná komunikácia či sústavné znevažovanie spĺňajúce prvky šikanovania.

4. **Kyberšikanovanie** je priama forma šikanovania. Ide pri nej o zneužitie informačno-komunikačných technológií/telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí/ na úmyselné ohrozenie, ublíženie, zastrašovanie, znevažovanie alebo urážanie. Môže sa spájať s inými prejavmi šikanovania.
5. **Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:**
- a) sociálna alebo psychická prevaha agresora, fyzická prevaha nie je nutná,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
6. Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.
7. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin:
- a) ublíženia na zdraví (§ 155 Trestného zákona),
 - b) obmedzovania osobnej slobody (§ 183 Trestného zákona),
 - c) lúpeže (§ 188 Trestného zákona),
 - d) vydierania (§ 189 Trestného zákona),
 - e) hrubého nátlaku (§ 190 Trestného zákona),
 - f) nátlaku (§ 192 Trestného zákona),
 - g) porušovania domovej slobody (§ 194 Trestného zákona),
 - h) sexuálneho násillia (§ 200 Trestného zákona),
 - i) sexuálneho zneužívania (§ 201 až 201b Trestného zákona),
 - j) krádeže (§ 212 Trestného zákona),

- k) neoprávneného užívania cudzej veci (§ 215 Trestného zákona),
 - l) poškodzovania cudzej veci (§ 245 Trestného zákona),
 - m) nebezpečného vyhrážania sa (§ 260 Trestného zákona),
 - n) nebezpečného prenasledovania (§ 360a Trestného zákona),
 - o) výroby detskej pornografie (§ 368 Trestného zákona),
 - p) rozširovania detskej pornografie (§ 369 Trestného zákona),
 - q) prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení (§ 370 Trestného zákona),
 - r) ohovárania (§ 373 Trestného zákona).
8. Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu (§ 49 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov) alebo priestupku proti majetku (§ 50 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov).
9. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku (§ 22 Trestného zákona) nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
10. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin:
- a) neprekazenia trestného činu (§ 341 Trestného zákona),
 - b) neoznámenia trestného činu (§ 340 Trestného zákona),
 - c) ublíženia na zdraví (§ 158 Trestného zákona).

Čl. 3 Prevencia šikanovania

1. Základným preventívnym opatrením ZŠ s MŠ J. Vojskáča Zákamenné je princíp:
„Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách!“
2. Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:

- a) súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca v rámci vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém: □ osobný a sociálny rozvoj,
- mediálna výchova,
 - multikultúrna výchova,
 - ochrana života a zdravia,
 - výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
 - výchova k občianstvu,
 - boj proti extrémizmu,
 - výchova k manželstvu a rodičovstvu,
- b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo inými relevantnými subjektmi.

3. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov o preventívnych činnostiach školy, a to buď prostredníctvom webovej stránky školy cez oznamy alebo v rámci rodičovského združenia alebo prostredníctvom oznamu v žiackej knižke. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa považuje kultúrne podujatie v podobe výchovného koncertu, zážitkové aktivity. Jednorázové činnosti sú efektívne v prípade ak sú doplnené aj o iné aktivity.
4. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
5. Riaditeľ školy oboznamuje všetkých žiakov a ich zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa starajú o dieťa, zamestnancov školy s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania prostredníctvom webovej stránky školy.
6. Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä:

- a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
- b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
- c) určuje pravidlá správania sa a používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií v priestoroch školy),
- d) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase školských aktivít (výlety, krúžky) mimo vyučovania v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- f) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä:
 - pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov v rámci porady,
 - žiakov prostredníctvom žiackej knižky a v rámci triednickej hodiny,
 - zákonných zástupcov žiaka prostredníctvom žiackej knižky, cez oznamy na webovej stránke školy, telefonicky alebo pri osobnom stretnutí,
- e) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcii, ktorá sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberá na nástenkách školy, webovej stránke školy,
- f) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť oznamovať podozrenie zo šikanovania, všetci zamestnanci školy sú povinní oznamovať podozrenie na šikanovanie, a to koordinátorovi prevencie (v prípade jeho neprítomnosti výchovnému poradcovi),
- g) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, a to prostredníctvom digitálnej gramotnosti učiteľov,
- h) spolupracuje s odbornými zamestnancami CPPP a P v Námestove a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
- i) zapája do prevencie šikanovania žiacku radu, radu školy a zriaďovateľa,
- j) škola má zriadenú anonymnú elektronickú schránku dôvery pre žiakov, ktorú nájdú na stránke školy vľavo dole na čiernej lište.

Čl. 4 Metódy riešenia šikanovania

1. Odborný postup pri riešení šikanovania zabezpečuje tím zamestnancov školy, a to školský psychológ, triedny učiteľ, riaditeľ alebo zástupca školy.
2. Zamestnanec školy, ktorý sa dozvie alebo má podozrenie na šikanovanie či kyberšikanovanie medzi žiakmi, bezodkladne o tom informuje triedneho učiteľa alebo zástupcu školy alebo riaditeľa alebo školského psychológa. Informovaná osoba zabezpečí stretnutie týchto zamestnancov školy: riaditeľ školy, zástupca školy, triedny učiteľ a školský psychológ, ktorý zvolia postup riešenia a následne:

riaditeľ školy alebo koordinátor prevencie teda školský psychológ pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä:

- a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí: kontaktuje sa školský psychológ alebo psychológ z CPPPaP v Námestove, zároveň sa kontaktuje zákonný zástupca, ktorý si po prvotnej krízovej intervencii dieťa vyzdvihne (v prípade, že nemôže, po dohode so zákonným zástupcom príde po žiaka iná zákonným zástupcom poverená osoba),
- b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie, vyučujúcim, ktorý má práve voľnú hodinu alebo iným kompetentným zamestnancom školy (napr. školský špeciálny pedagóg),
- c) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
- d) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom, ani po odobratí telefónu, ktorý bude odovzdaný zákonnému zástupcovi osobne,
- e) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- f) koordinátor prevencie uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s externým expertom,
- g) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania:
 - zákonných zástupcov, v prípade striedavej starostlivosti toho, u ktorého je momentálne v starostlivosti,

- zariadenie sociálno -právnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorej je žiak umiestnený,
- h) kontaktuje miestne príslušné centrum, CPPPaP,
 - i) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
 - j) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
 - k) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
 - l) výlučne riaditeľ ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu. V prípade podozrenia na spáchanie trestného činu sa uvedené ohlasuje orgánom činným v trestnom konaní, t.j. policajtovi alebo prokurátorovi. V prípade podozrenia na spáchanie priestupku sa uvedené ohlasuje príslušnému okresnému úradu.

Čl. 5 Opatrenia na riešenie šikanovania

1. Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov sú najmä:
 - a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť, rodičia dostanú možnosť kontaktovať školského psychológa alebo im bude poskytnutý kontakt na iného odborníka,
 - b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu školským psychológom v spolupráci s CPPPaP,
 - c) zaistenie bezpečia obete (zákonný zástupca alebo ním poverená osoba odvedie dieťa domov),
 - d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 3 ods. 2.
2. Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov sú najmä:
 - a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť CPPPaP alebo kontaktovať školského psychológa,

- b) preloženie agresora do inej triedy na odporúčenie psychológa ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,
 - c) preloženie obete do inej triedy po zvážení situácie,
 - d) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 zákona č. 36/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov.
3. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc (riaditeľ, koordinátor prevencie, triedny učiteľ po rozhovore s účastníkmi spíšu zápis a kontaktujú rodičov) .
4. V prípade, že sú všetci účastníci (žiaci aj zákonní zástupcovia oboch strán) ochotní participovať na spoločnom riešení nemusia byť kontaktované orgány činné v trestnom konaní.

Čl. 6 Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

1. Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní (aj v prípade, že s tým rodič nesúhlasí) podozrenie, že žiak sa dopustil:
- a) šikanovania,
 - b) spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
2. Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť:
- a) podozrenie podľa odseku 1,
 - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
 - c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 4 alebo článku 5.

Čl. 7 Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora, prostredníctvom osobných stretnutí a rozhovoru v prípade potreby aj opakovane. Ak sa rodič odmietne zúčastniť vopred dohodnutého stretnutia je povinný podpísať zápis o tom, že bol informovaný o danej situácii a nejaví záujem situáciu riešiť. Ak si to situácia vyžaduje jeho nezáujem a neúčast' na vopred dohodnutom stretnutí riaditeľ oznámi na ÚPSVaR.
2. Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.
3. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
4. O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy (koordinátor prevencie, v prípade jeho neprítomnosti riaditeľ poverí osobu priamo na stretnutí) vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl. 8 Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa Vnútna smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov v školách a školských zariadeniach z 1. septembra 2018.

Čl. 9

Účinnosť

Táto smernica nadobúda účinnosť 1. októbra 2019.

Mgr. Pavol Demko
riaditeľ